

ELŐZETES JELENTÉS A PUSZTABERÉNYI AVAR TEMETŐ ÉS ÁRPÁD-KORI TELEP FELTÁRÁSÁRÓL

A Fonyódtól D-re, Lengyeltóti közelében fekvő Pusztaberény¹ nevű település ÉNy-i szélén 1978 őszén avar temető sírjai kerültek elő (1. sz. rajz). A Balaton-Nagyberek Állami Gazdaság sertéshizlaldájának csatornázási munkálatai során az épületsorok között 1–1 K–Ny-i irányú, s 1–1 É–D-i irányú, 2 m mély, 2 m széles, kb. 80 m hosszú árkot ástak gépi erővel (2. sz. rajz). Az 1. sz. árkot a helyszíntre érkezéskor már teljes hosszában kitermelték, így csak az árok falában mutatkozó sírmetszeteket figyelhettük meg, a horizontális metszeteket nem.

A leletmentés folyamán 37 sírt tártunk fel: az 1. sz. árokban 16 sírt, a vele párhuzamos 3. sz. árokban 21 sírt. Az 1. sz. árok a domb gerincét és egyben a temető központi részét metszette keresztül. A 16 sír közül 12 lovastemetkezés volt. A 4. és 8. sz. sírok kivételével valamennyi sír bolygatótt. A 3. sz. árok sírjai a temető D-i széléhez tartoztak, a 28. és 32. sz. sírok kivételével itt is feledáltak voltak a sírok.

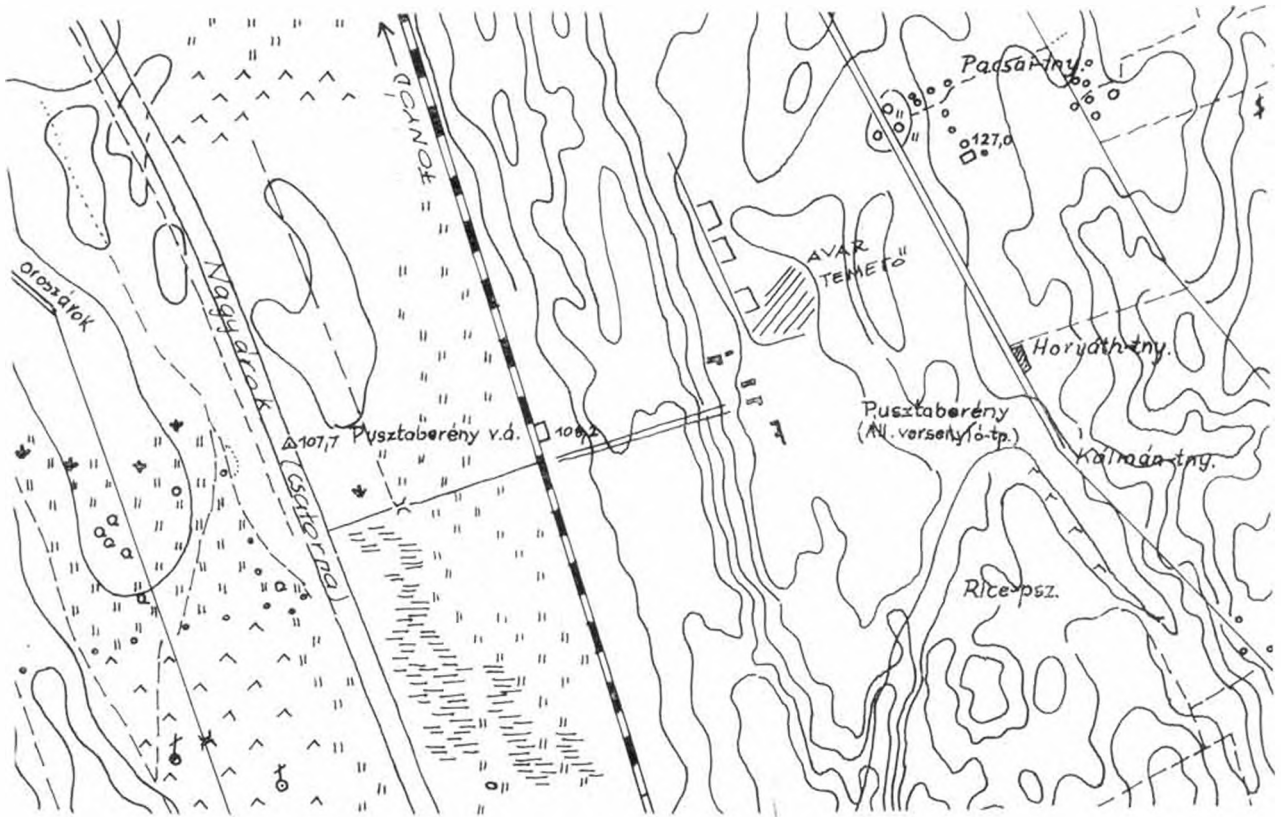
Temetkezési szokások tekintetében egységes képet mutat a temető. Az eddig feltárt sírok tájolása Ny–K-i,

a vázak arccal K-felé feküdtek. A sírgödör alakja 1–2 sír kivételével fejnél és lábánál lemélyített volt; a sírok a 3. sz. lovassír kivételével koporsó nélküliek. Általános szokásnak tűnik az edény sírbahelyezése. A halott fejénél vagy lábánál találtuk a meglehetősen rossz minőségű kerámiákat. Kézzel formált, vízszintes bekarcolású, bevagdalt peremű és korongolt, hullámos vonallal díszített, vörösre égetett típusúak egyaránt előfordulnak.² Ugyancsak gyakori melléklet a 3. sz. árok sírjában a juh- és marhacsont.

Két esetben figyelhettünk meg részlegesen zsugorított helyzetben való eltemetést.³ A 4. sz. sírban a váz mellkasra helyezett karokkal feküdt, a temetéskor a lábakat erősen visszahajlították, így a lábszárcsontok a combcsontokkal csaknem párhuzamosan feküdtek. Feltehető az összekötözés is. A 28. sz. sír csontvázánál az alkarcsontok a mellkason, kezek az állkapocsnál, lábszontok térdben kicsit behajlított és enyhén felhúzott állapotban voltak (3., 4. rajzok).

A férfi sírokban általános a veretes öv: ezüstözött bronz, vagy ezüst lemezből kivágott, préselt veretekkel.

1. Pusztaberény ma pusztá Lengyeltótitól ÉNy-ra. Csánki Dezső Nagyberényként (Nagh-Beren) említi. (1499. Haza okm. IV. 351., M. Törf. Tár. VI. 40., 41.) 1599-ben enyingi Török Bálint részbirtoka volt, 1689-től a XIX. század közepéig a Lengyel család birtoka, 1860-ban a Zichyek, majd Wodianer, később a Freund családé lesz. A Freund-örökösök 1942-ben eladták hg. Eszterházy Antalnak. 1951-ben a Földm. Min. tulajdonába ment át. Jelenleg a Balaton-Nagyberek Állami Gazdaság tulajdonában van. Az avar temető területén álló épületeket 1963-ban építették. Pusztaberény területéről már 1936-ban kerültek elő leletek – római edények és karperec (RRM A. II/17/42., 43. és II/17/13.) A helyi hagyomány szerint a pusztától DNy-ra álló dombon valaha templom állott, 1922-ben még falmaradványok látszottak, s emberi csontok is előkerültek. A közelben levő Rice pusztán 1961-ben sertes-istálló építése közben ugyancsak emberi csontvázakat bolygattak meg. Ezeket is, s a kórházgondnok házána építéskor előkerült csontokat is „avarkorúnak” tartják. A postától ÉNy-ra, a vasútvonal közelében két elpusztult középkori település helye van: Ludas és Kémlőd. Gaál István lengyeltóti iskolaigazgató szerint itt még 1922-ben egy római út maradványát lehetett megfigyelni, 1950 után azonban a dűlőutakkal együtt (?) ezek a nyomok (lapos kövek) is eltűntek. Ettől E-ra Fehérbézsény mellett római sáncmaradvány, római téglák figyelhetők meg. Ezúton mondok köszönetet Gaál Istvánnak, aki nagy segítségemre volt az adatok összegyűjtésében, s aki évek óta foglalkozik Lengyeltóti és környékének történetével.
2. Az ürböpusztai avar temetőben korai és kései sírokban egyaránt fordultak elő benyomkodott peremű edények. (Arch. Ért. 1957. 161. old., XLI. t. 11–18.) Bóna István részletesen foglalkozik az ún. „nomád” kerámia, szürke korongolt kerámia, s a korongolt, hullámvonalas edények kérdésével. (BÓNA I.: VII. századi avar települések és Árpád-kori magyar falu Dunaujvárosban. Bp. 78. old.) A pusztaberényi avar temetőben szörványként a 2. sz. E–D-i irányú árokból kis méretű, szürke korongolt korsó került elő. A sírokból származó, kézzel formált edények között van egy, peremén három bütyökkel ellátott edény. A korongolt kerámiák peremén gyakori a bevagdalt díszítés.
3. A zsugorítva eltemetés nem nevezhető az avar kor jellegzetes ritusjelenségének, egy-egy temetőn belül szörványosan, de a lelőhelyeket tekintve elég gyakran fordul elő. Kovrig Ilona 18 temetőt sorol fel példaként. (KOVRIG I.: Das awarenzeitliche Gräberfeld von Alatyán. AH, 40. (Budapest, 1963), 78–81. old.) Az eddig feltárt avar temetőkben előforduló zsugorított temetkezésekre jellemző, hogy nagy százalékukban a vázak enyhén zsugorítottak, s általában melléklet nélküliek. A Kaposvár 40-es őrházi avar temetőben 3 zsugorított temetkezés fordult elő (30., 41., 39. sz. sírok). LASZLÓ GY.: az 1976-os felgyői feltárás beszámolójában írja: „egyiket felhúzott lábakkal, összeszorított karokkal fektették arca, bizonyára megkötözve”. (Rég. Füzet. I. Ser. 1. No. 30. 1977. 39. old.) A Kaposvár 40-es őrháznál a 30. sz. sírnál figyelhetjük meg a megkötözöttséget, a pusztaberényi temető 4. sz. sírjánál a lábszárcsontok helyzetéből következtethetünk erre.

1. Térképrészlet Pusztaberény elhelyekedéséről. – Teillandkarte über die Lage von Pusztaberény.

A női sírok jellegzetes melléklete a bronzhuzalból hajlított, kék vagy fekete üvegyöngy-csüngős fülbevaló. A 31. sz. sírból aranyozott bronz fülbevaló töredékei kerültek elő. A 21., 26., 32. és 35. sz. sírokból orsógomb is volt.⁴ Gyöngy csak a 6. sz. női és 20. sz. gyermek sírban fordult elő, valamint a 7. és 23. sz. lovas sírban 1–1 zöld bikonikus üvegyöngy.⁵

Lovastemetkezéseknél a lóváz minden esetben a lovas bal oldalán feküdt, azonos tájolással, de valamivel magasabb szinten. Kivétel az 5. sz. sír, amelyben a lóváz a lovashoz képest 20 cm-rel mélyebben feküdt. A sírrablás következtében a vékony ezüst lemezből préselt lószerszámítások szétszórva és töredékes állapotban kerültek elő. A lovas minden esetben veretes övével felőveve temették el.

Az 5. sz. sír esetében a lóváz bolygatatlan, a kantár díszei eredeti helyükön feküdtek. A hasrafektetett (lerogott) helyzetben eltemetett ló mellső lábainak két oldalán egy-egy vas kengyel, szájában zabla (5. sz. rajz) volt. A kantárt jó minőségű, vastagabb ezüstlemezéből kivágtott, korong alakú, díszítetlen felületű veretek díszítették. A kantár két oldalán, a szárló és az

orszó, valamint a torokszíjak összeerősítési pontjainál 1–1 trapéz alakú füllel ellátott, domborúra meghajlított veretet alkalmaztak (6. sz. rajz, 8., 9., 10., 11. sz. tárgyak). A domborítás és a szegecs hossza bizonyítja, hogy ezek a díszek két réteg bőrt fogtak át. A lóváz mélyebben feküdt, mint a lovas (–20 cm), valószínű, hogy ennek köszönhető, hogy a sírrablók nem dúlták fel a sírt. De az is elképzelhető, hogy a lovas ezüstözött bronzlemezéből préselt övdíszei láttán nem tartották érdemesnek a további kutatást. A lovas övét ezüstözött bronzlemezéből készült, négyszögletes veretek díszítették, préselt szalagfonatos mintával.⁶

A bolygatott férficsontváz jobb alkarcsontja mellett vas lándzsa, a bal kéz mellett pedig nagyméretű fátokban elhelyezett vaskés volt (6. sz. rajz, 1., 2. sz. tárgyak). A lábfejeknél, a sír végében durva, kézzel formált, vörös színű edény (1. sz. kép) állt.

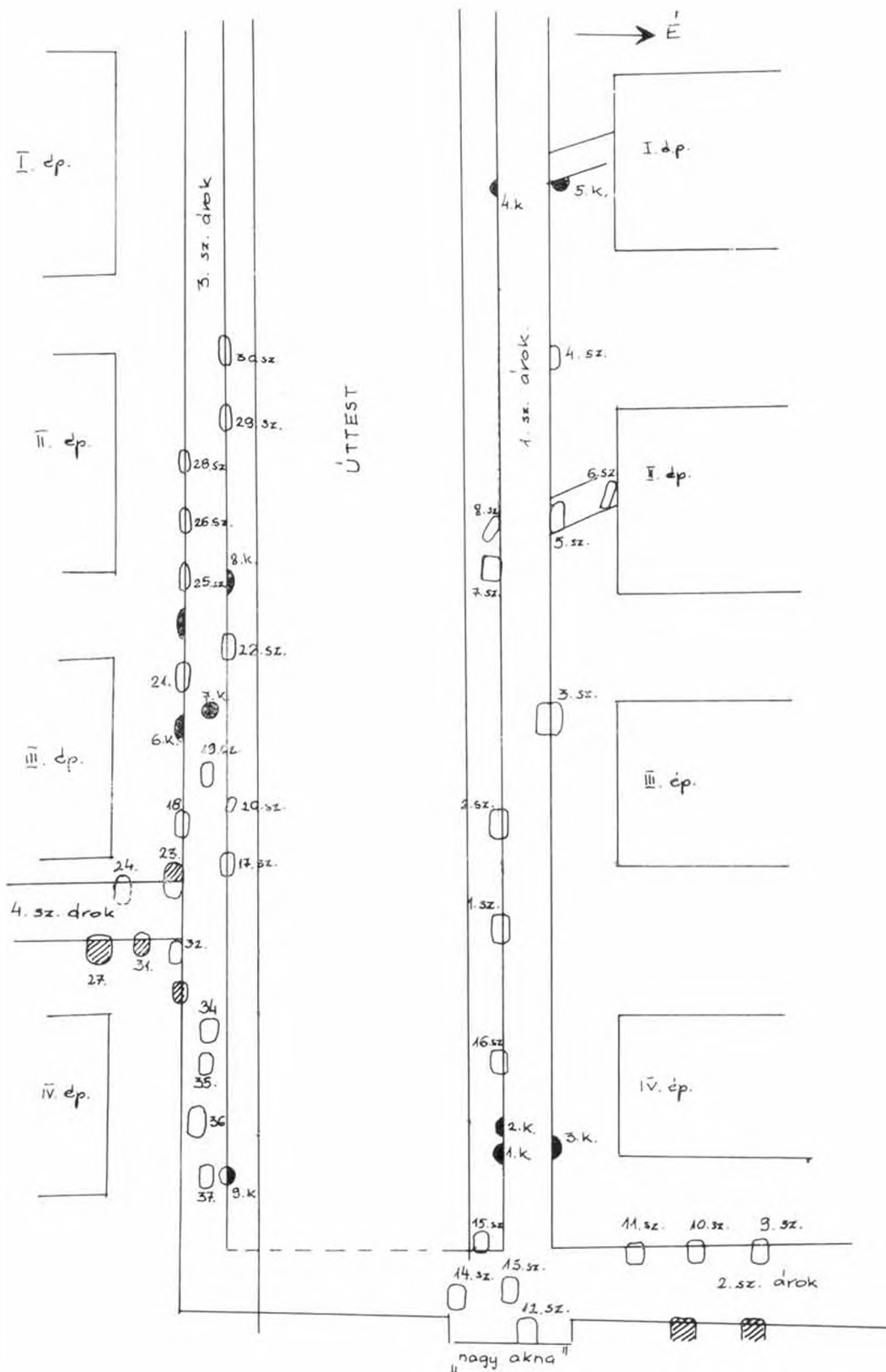
Említésre méltó a 3. sz. lovas temetkezés, részben a sírgödör kiképzése, részben a lovas övveretei (9. sz. rajz) miatt. A lovas és lovát egy nagyobb méretű, deszkalapokkal bélelt és feltehetően lefedett sírgödörbe temették és a sírgödör négy sarkában egy-egy

4. A 31., 32., 35. sz. sírokból síma orsógomb, a 26. sz. sírből lapos orsókorong került elő. Ld.: BONA I.: VII századi avar települések... 79. old.

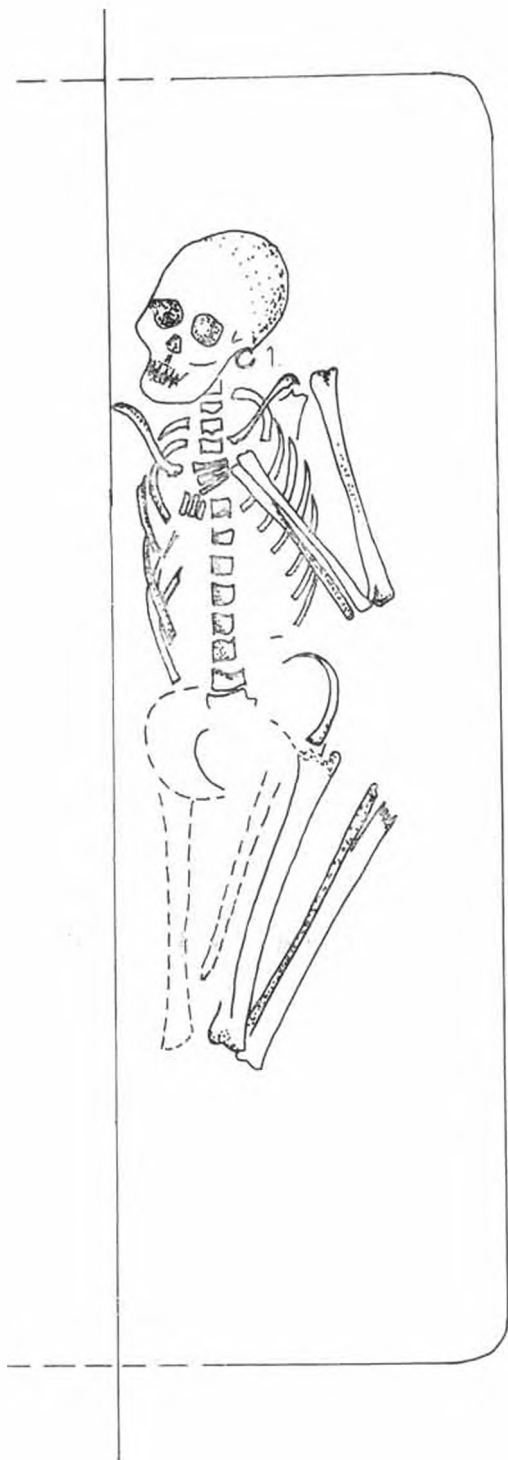
5. KOVRIG I. szerint az egy szem gyöngy és fülbevaló együttes előfordulása lovas sírokból a rangosabb férfi sírok jelzője. (FA 9/1957/122–123. old.) A Pusztaberényi

temetőben a 7. és 23. sz. lovas sírok nem a legelső sarkok közé tartoznak.

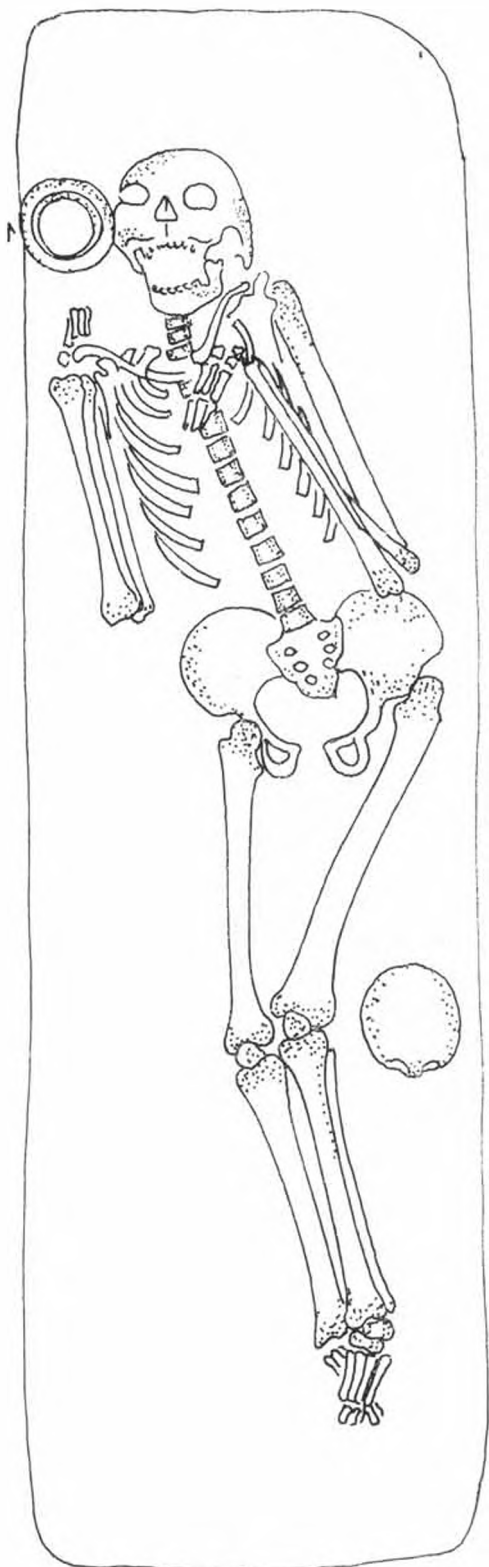
6. Az 5. sz. sír lovasának szalagfonatos övveretek díszítésének pontos megfelelője a tiszaderzsi temető 16. sírjának 1., 5. sz. leletei. (Avar Finds in the National Museum. 214. old.)

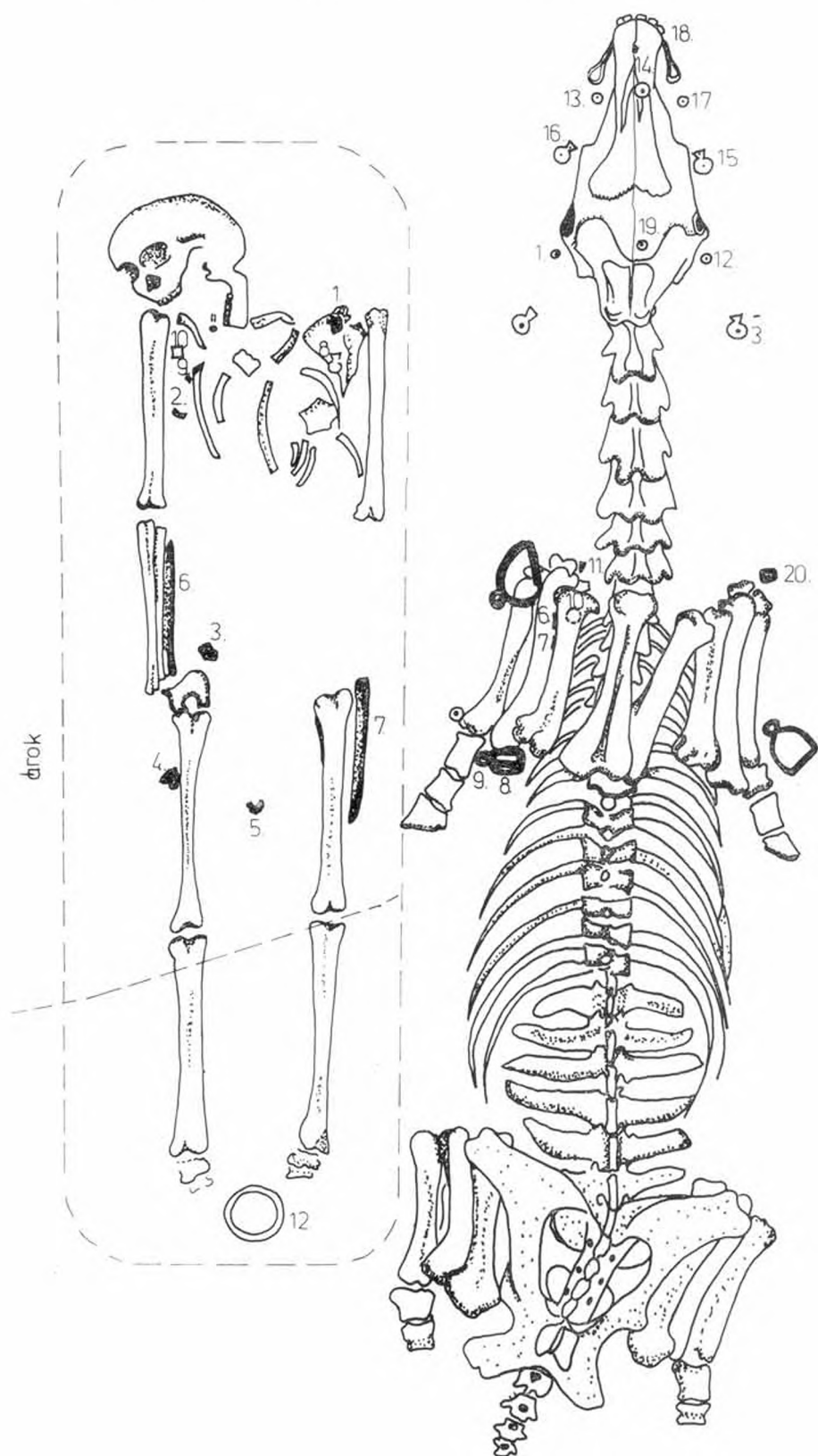
2. A pusztaberényi sertésstételep épületei – az avar kori sírok és Árpád-kori kemencék elhelyezkedése. – Die Gebäude der Schweinemastanstalt in Pusztaberény – Die Lage der Gräber aus der Awarenzeit und Backöfen aus dem Zeitalter der Arpáden.

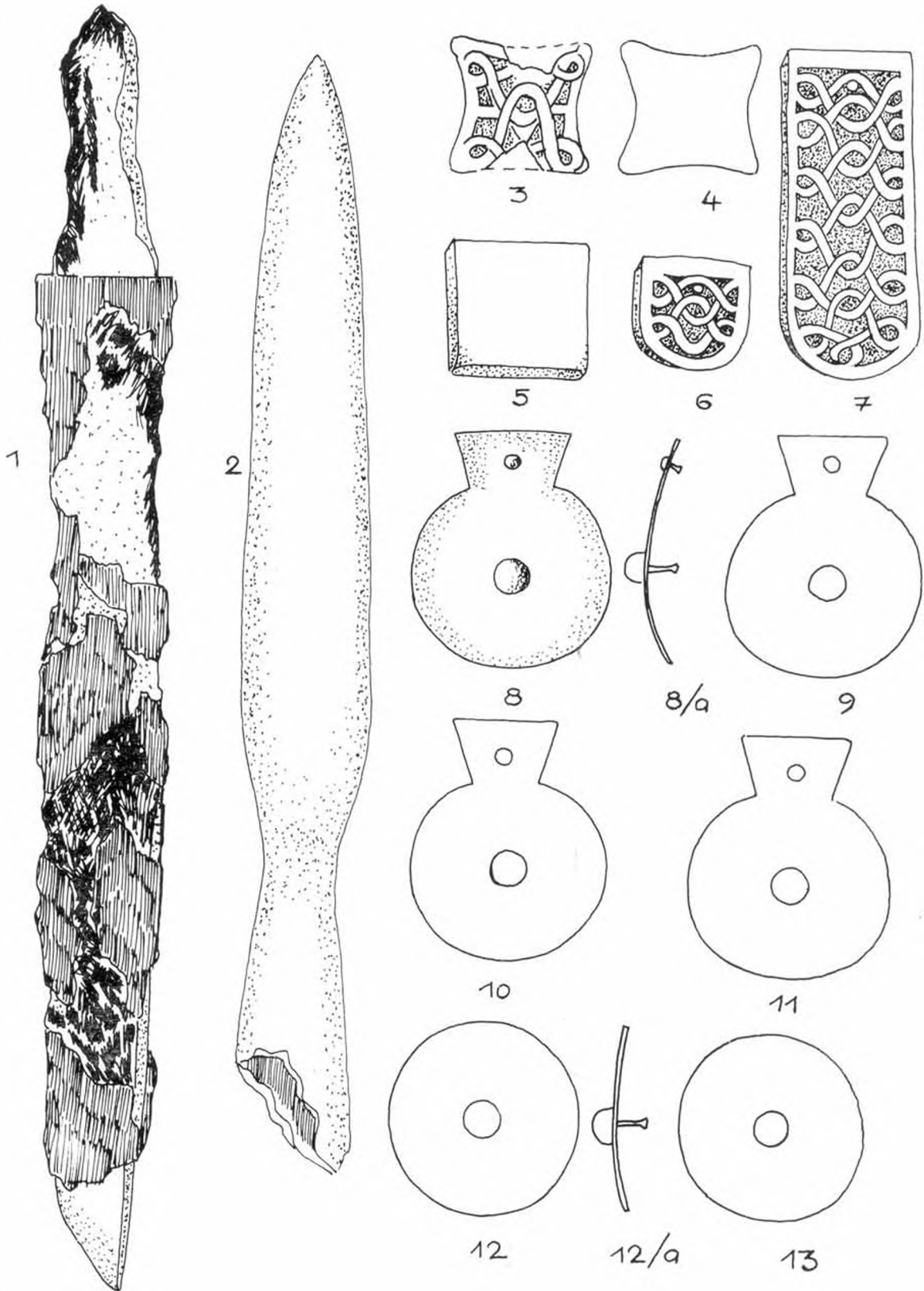
3. Pusztaberény, avar temető. 4. sz. sír. — Pusztaberény, Avarfriedhof N°. 4.

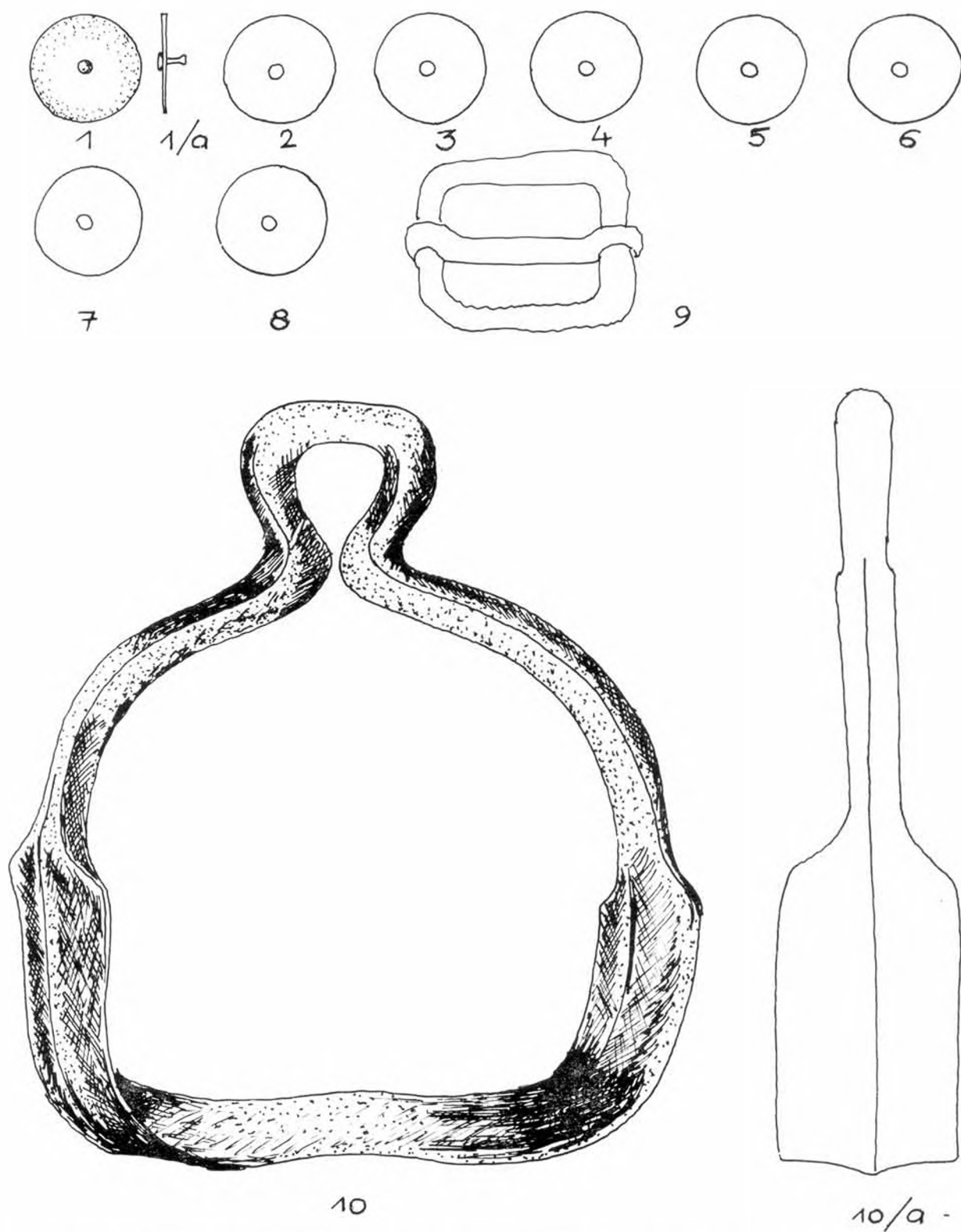
4. A 28. sz. sír. — Der Grab N°. 28.

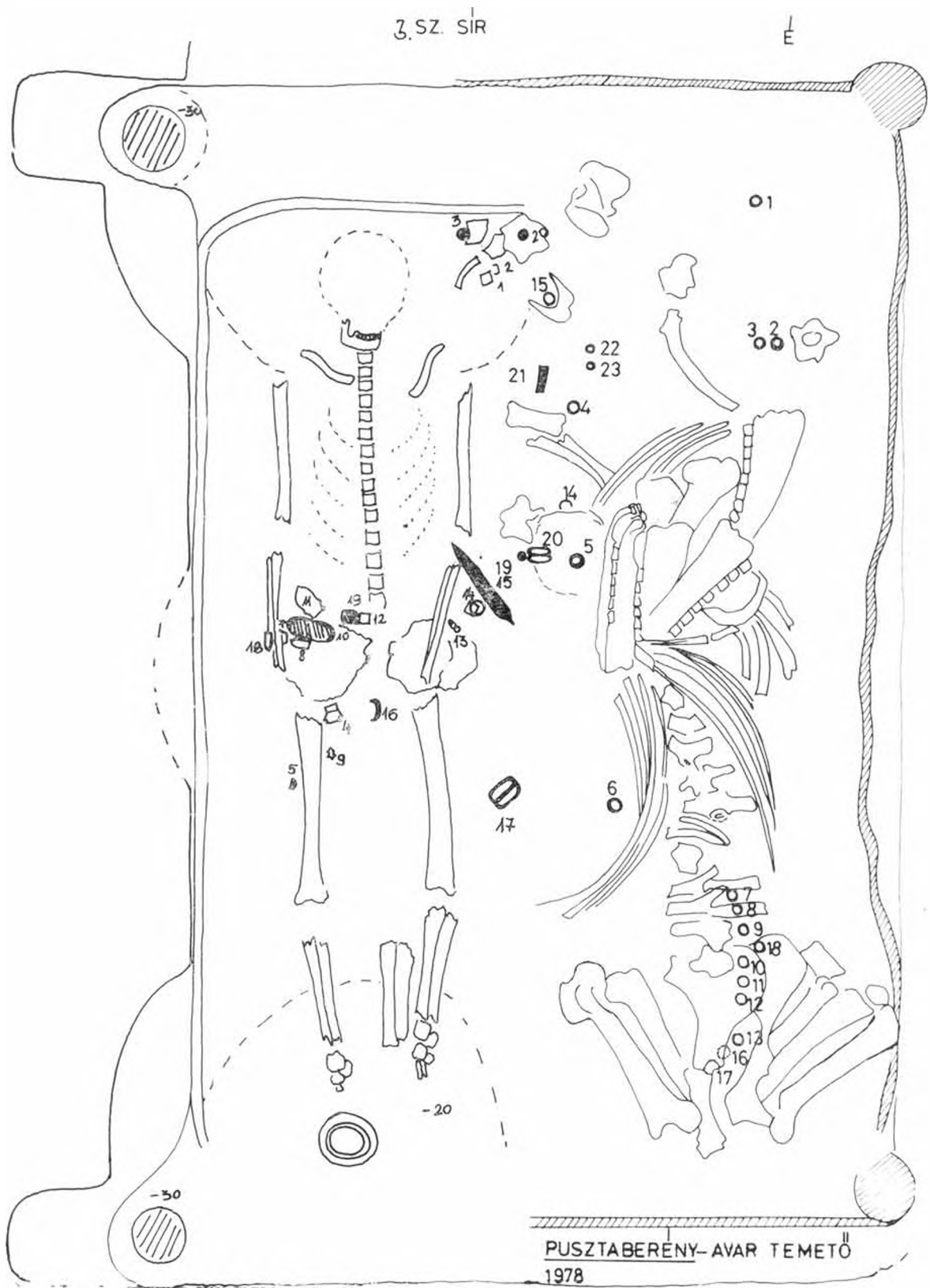
5. Az 5. sz. sír. — Der Grab N° 5.

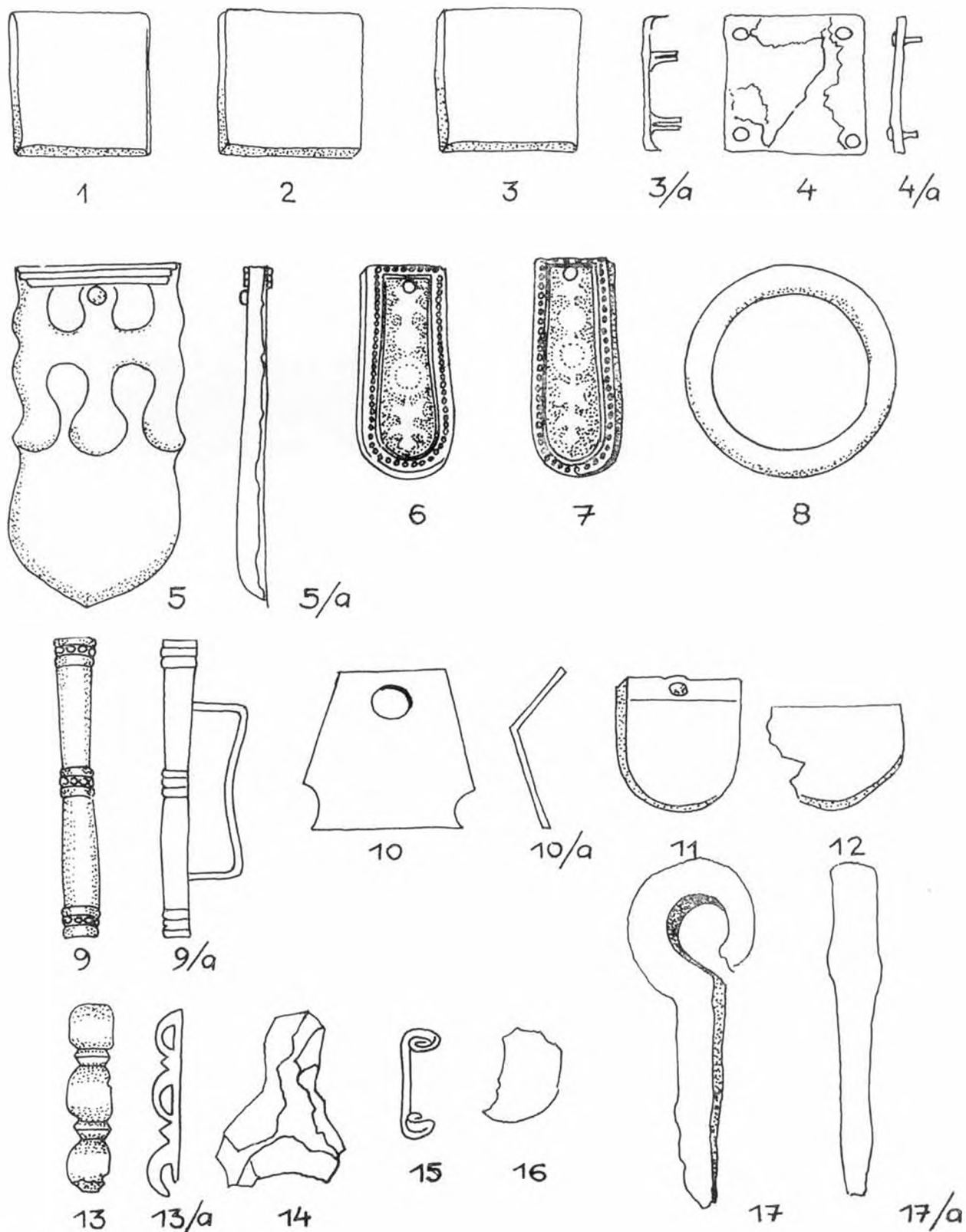
6. Az 5. sz. sír leletei: 1.: vaskés, 2.: vaslándzsa, 3–7.: övveretek, 8–13.: lószerszámdíszek. – Die Funde im Grab N°. 5.:
1. ein Eisenmesser, 2. eine Eisenlanze, 3–7. Gürtelgepräge, 8–13. Pferdegeschirrzieren.

7. Az 5. sz. sír leletei: 1–8.: lőszerszámdíszek, 9.: vascsat, 10.: kengyel. — Die Funde des Grabes N°. 5.: 1–8. Pferdegeschirrzierden, 9. eiserne Spange, 10. ein Steigbügel.

8. A 3. sz. sír. — Der Grab N°. 3.

9. A 3. sz. sír leletei: 1–7.: övveretek, 8.: bronzkarika, 9.: varkocskapocs, 10.: bronztárgy, 10–12.: löszerszámdíszek, 13.: bronz kelta övdísz, 14.: kovakő, 15.: bronzpánt, 16.: római érem töredéke, 17.: vastárgy. – Die Funde des Grabes N°. 3.: 1–7. Gürtelgepräge, 8. ein bronzener Kreis, 9. eine Zopfklammer, 10. ein bronzener Gegenstand, 10–12. Pferdegeschirrzierden, 13. eine bronzene keltische Gürtelzierde, 14. ein Kieselstein, 15. ein bronzenes Band, 16. das Fragment einer römischen Münze, 17. ein eiserner Gegenstand.

1. Az 5. sz. sír edénye – Das Gefäss des Grabes N°. 5.

3. A 10. sz. sír edénye. – Das Gefäss des Grabes N°. 10.

2. A 3. sz. sír edénye. – Das Gefäss des Grabes N°. 3.

cölöplyukat is megfigyelhetünk (8. sz. rajz). A lovas lábánál kézzel formáit, durva, vöröses-feketére égetett edény állott, pereme benyomkodott (2. sz. kép).

A 10. és 34. sz. sírban (ugyancsak lovassírok) íjmelevítő csontlemez töredékeit találtuk. A sírok bolygatottsága miatt nem állapítható meg, hogy eleve összerörve helyezték-e a sírba, vagy csak a sírrablók tevékenységének eredménye a töredékes állapot. A szélesebb végű merevítő lemezek a kései avar korra jellemzők.⁷

A 10. sz. sír lovasának övét ezüstözött felületű, öntött bronz, áttört-indás veretek díszítették.⁸ A lószerszámból egy phalera és annak veretként használt mása maradt meg: aranyozott bronzlemezből kivágott, középen a szegecsfejre ezüst préselt rozettával díszített.⁹ A 10. sz. sír lovasának lábánál korongolt, vörösre égetett edény állott, melynek felületét körbefutó bekarcolt hullámvonal díszítette (3. sz. kép).

A leletmentő ásatás során észlelt megfigyelések adatokat szolgáltathatnak az avar kor egyik sokat vi-

7. A 10. sz. sír, annak ellenére, hogy öntött veretek alapján késői avar kori, beilleszkedik a sírsorba és környékén préselt veretes sírok voltak.

8. Ld.: Avar Finds in the National Museum. Vol. 1. Bp. 1975. Tiszaderzs, 19. sz. sír (215. old.), Kiskörös, Pohibuj–Mackó-dűlő, 60–61. sz. sír (290–291. old.); Kiskörös, Szücsi-dűlő, 7., 8. sz. sírok (318. old.).

A. KISS: Avar Cemeteries in Country. Baranya Vol. 2. Romonya, 41. sz. sír (XLVII. t.).

9. Hasonló lószerszámdíszek a szobi temető 125. sz. sírjából kerültek elő.

tatott problémájához, a sírdúlások kérdéséhez.¹⁰ Pusztaberényben az 1. sz. árokban, amint már említettük, a feltárt sírok „metszetben” jelentkeztek az árok É-i és D-i falában és a 16 sír közül 14 bolygatott volt. Ennek ellenére a bolygatott sírok metszetei nem mutattak bolygatást. Tehát a ráásás „aknája” nem lehetett nagyobb, mint maga a sírgödör, közvetlenül a sírra, sőt a medencére irányult. Ebből következik, hogy a síroknak valamilyen formában jól láthatóknak kellett lenniük a rablás idején. A bolygatott lovassíroknál általános, hogy a lóváz hátsó törzsrésze s a hátsó végtagok – ágyéksigolyák, keresztcsont, medencecsontok, lábcsontok – eredeti helyzetükben, bolygatatlannul feküdtek (1., 2., 3., 7., 14., 16., 23. sz. sírok). A lószerszámdíszek a dült vázrészeken, különböző helyeken, töredékes állapotban kerültek elő. A 3. sz. sírnál jól látható (8. sz. rajz), hogy a medencecsonton és az ágyéksigolyákon a farhám veretei eredeti helyükön voltak. Elgondolkoztató, hogy a dülés ellenére mind a lovas övdíszei, mind a lószerszámdíszek lényegében megvannak. Ugyanez figyelhető meg a 7., 14., 23. sz. sírok esetében és a 10. sz. sír lovasánál. Gyakran egy-egy préselt lószerszámdísz töredékei más-más helyről kerültek elő a sírból. A rablók nem sokra mehettek volna a vékony, préselt, már a dülés idején is törékeny állapotban levő díszekkel. A feltárt temető rész egyetlen öntött veretes sírja is feldült (10. sz. sír). A lovas övét öntött, áttört-indás veretek díszítették. Szétosztán ugyan, de az övgarnitúra minden eleme a sírban volt. Viszont a lóváz, nemcsak hogy feldült, de néhány borda és csigolya kivételével a löcsontok is hiányoztak a sírból. Ez utóbbi feltehetően az aranyozott lószerszámdíszek keresésének eredménye. A kantárveretekből ugyanis csak 2 darab aranyozott dísz maradt a sírban. A lovassírok feldúltsága, a préselt, ezüstözött bronz és az ezüst mellékletek megéte azt bizonyítja, hogy a sírrablók nem bronz- és ezüsttárgyakat kerestek, s nem is rangjelző szerepük miatt akarták ezeket megszerezni, hanem elsősorban arany után kutattak. A sírrablók következetességét bizonyítja, hogy a 37 sírből mindössze 4 volt sértetlen. (Mind a négy mellékletben szegény temetkezés volt, kettő közülük „zsugorított”.)

A korai és a kései sírok feldúltsága kizárja, hogy a késő avar kori népesség rabolta volna ki a temetőt. A sírdúlások elkövetőit inkább kereshetjük az itt megtelepült Árpád-kori népességben. Cs. Sós Ágnes hasonló következtetésre jutott a szigetszentmiklós–hárosi temető ásatásakor.¹¹

A bolygatott sírokban található, a sírfenekre került

Árpád-kori cserépbogrács-töredékek is alátámasztják feltételezésünket. Az avar temető területére megtelepült Árpád-kori népesség földbevált kemencéiből ugyanilyen cserépbográcsok nagy mennyiségű töredéke került elő. (1., 2., 3., 4., 5. sz. kemencék.)¹² A leletmentés során feltárt kemencemaradványok (összesen 9) az avar sírok szintje felett helyezkedtek el, bár egyik esetben sem vágtak sírt. Az 5. sz. agyagrostélyos edényégető kemence kivételével földbevált, szabadban levő kemencék típusához tartoznak.

Részletesebben az 5. sz. kemencét ismertetjük, mely álló, kétszintes edényégető kemence és alig lepusztult állapotban maradt meg. A járósínt alatt –20 cm-re kezdődött az égetőtér falainak felső szintje. A rostély –70 cm mélyen helyezkedett el. Égetőtere méhkas alakú, ovális alaprajzú. Átmérője 110x95 cm, mely alapján a kisebb méretűek közé sorolható. Agyagrostély 25–30 cm vastagságú, az ÉNy-DK-i irányú árok általi átvágás következtében egyharmada hiányzott, de a rostély lyukainak elhelyezkedését így is jól megfigyelhetjük. A rostély ÉNy-DK-i tengelyének vonalában középen két kör alakú lyuk, s körben a falak mentén 8 lyuk helyezkedett el, melyek nem köralakúak, hanem egyik oldalukat az égetőtér fala alkotja. Összesen tehát 10 lyukú volt a rostély. A lyukak átlagos átmérője 14–17 cm. A tüzelőtér mindössze 20 cm magasságú, meglehetősen szűk tér. Tüzelőnyílása DK felől nyílt, csatornaszerű kiképzéssel. Felsőszintje mindössze 2–3 cm-rel van magasabban, mint a hamusgödre. A tüzelőnyílás szája szögletes kiképzésű, tapasztott falú. A rostélynak alátámasztása nem volt. Mind az égetőtér, mind a tüzelőtér belsejéből nagy mennyiségű edénytöredék került elő; nagyméretű korongolt fazék- és cserépbogrács-töredékek, valamint egy bekarcolt szalagfonattal díszített avar övveret töredéke is.

A kemence hamusgödret a K–Ny-i irányú 1. sz. árok ásásakor semmisítették meg. Az égetőtér nyílása feltehetően itt is a kemence boltozatán, középen felülről volt (11/a, 11/b rajzok).

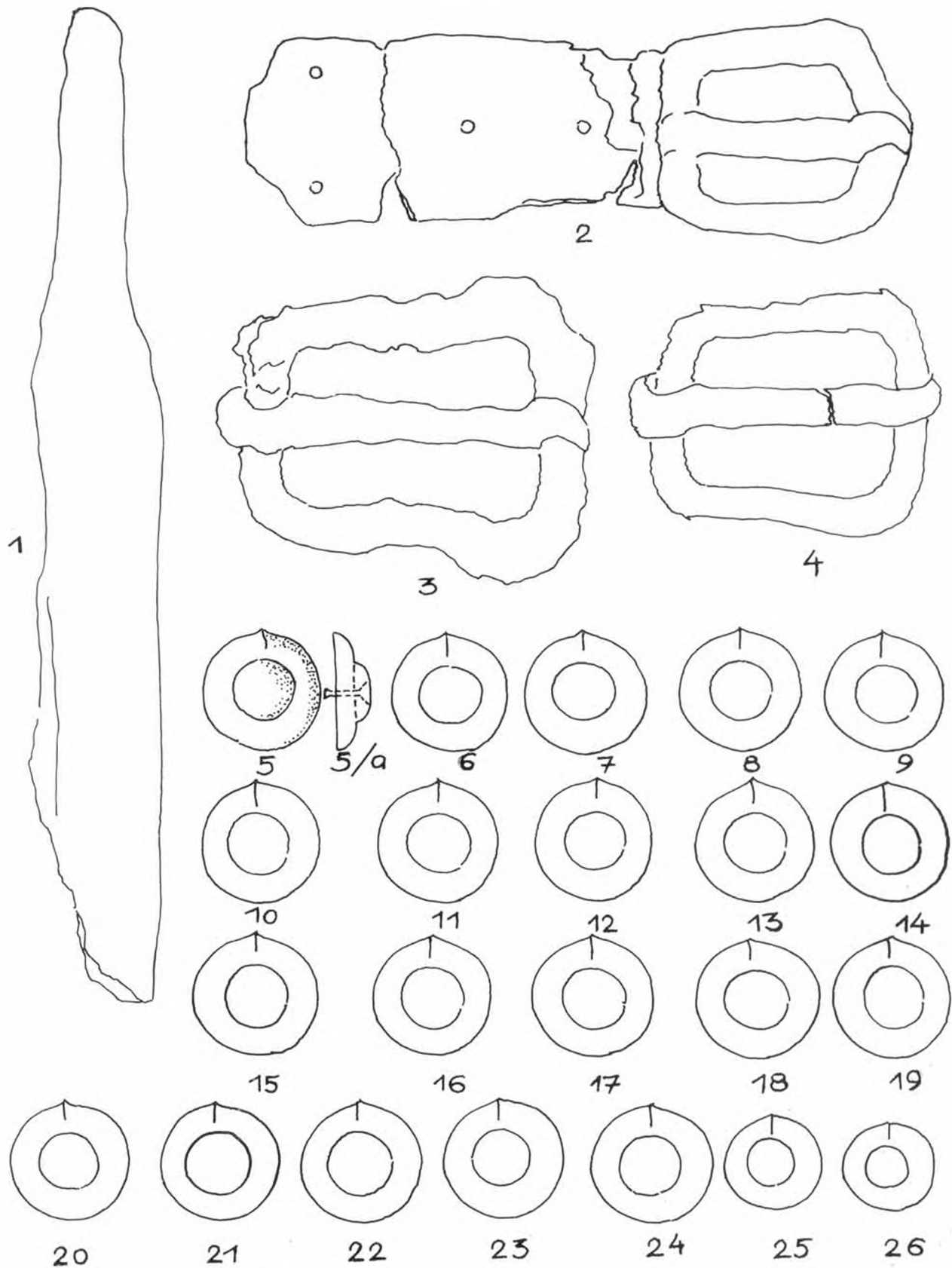
Parádi Nándor Hács–Béndekpusztán ástott hasonló, de kisebb méretű edényégető kemencét.¹³ A pusztaberényi félig elpusztított kemencék alapján ítélve a nagyobb földmunkálatokkal sok hasonló régészeti jelenséget semmisítettek már meg.

Az 5. sz. kemencétől D-re, az 1. sz. árok D-i falában egy másik, földbevált kemence maradványa volt megfigyelhető. A két kemence közelségéből és egymáshoz való viszonyából ítélve feltételezhető, hogy itt is több kemence helyezkedett el félkörívesen, hasonlóan az 1., 2., 3. sz. kemencék helyzetéhez.¹⁴ Az utób-

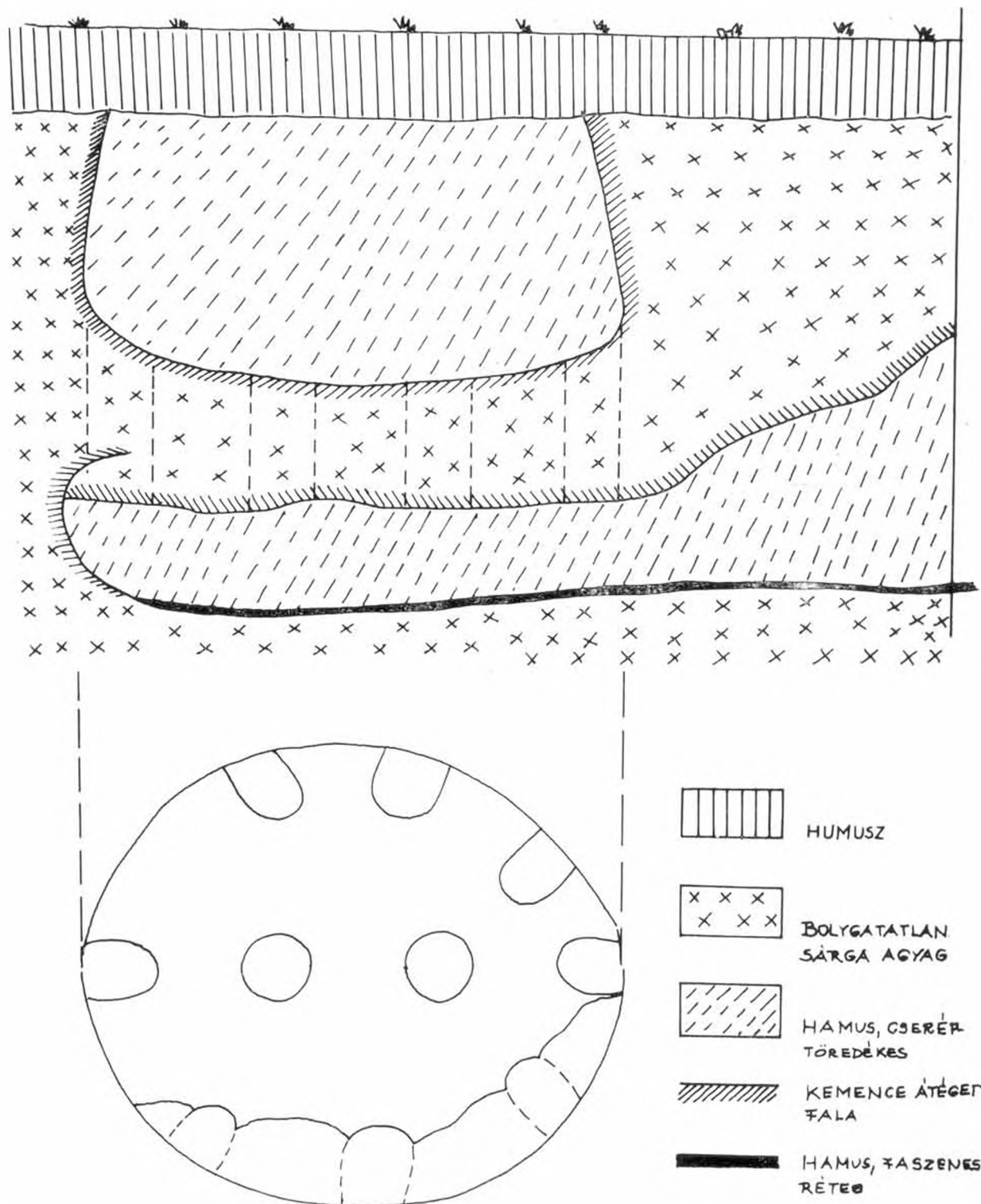
10. A sírrablások kérdéséhez ld.: LÁSZLÓ GY.: A Hung. 34/1955. 38. old.; BONA I.: AÉ, 84/1957/173. old.; BONA I.: A népvándorláskori Fejér megyében. Székesfehérvár, 1971. 250. old.; CS. SÓS Á.: AÉ, 88/1961/51. old.
11. CS. SÓS Á.: Újabb avar kori leletek Csepel-szigetről. AÉ, 88/1961/51. old.
12. Ld.: I. FODOR: Der Ursprung der in Ungarn gefundenen Tönkessel. Acta Arch. Ac. Sc. H. 29/1977/3–4., 323–349. old.

13. PARÁDI N.: A hács–béndekpusztai Árpád-kori edényégető kemence. AÉ, 1967. 26. old. 6. kép, 1., 2., 3. sz. fotók.

14. MÉRÍ I.: Árpád-kori szabadban levő kemencék. AÉ, 90/1963/273–281. old.
Árpád-kori népi építkezésünk feltárt emlékei Orosháza határában. Rég. Füz. Ser. II. 12. Bp. 1964. 1–15. old.

10. A 3. sz. sír leletei: 1.: vaskés, 2.: a lovas vascsatja, 3-4.: vascsat, 5-26.: lószerszámdíszek. — Die Funde des Grabes N°. 3.: 1. Eisenmesser, 2. eiserne Spange, 3-4. eiserne Spange, des Reiters, 5-26. Pferdegeschirrzieren.

11/a. Az 5. sz. edényégető kemence ÉNy-DK-i metszete. – Der Durchschnitt von Nordwest-Südost des gefässbrennenden Backofens N°. 5.

11/b. Az 5. sz. kemence rostélyának felülnézete a lyukak elhelyezkedésével. – Übersicht des Rostes des Backofens N°. 5. mit der Lage der Löcher.

biak az 1. sz. árok K-i végében, az avar temető sírjainak szintje felett helyezkedtek el. Mindhárom földbevájt, tapasztott fenekű kemence maradványa. Hamusgödörükből az 5. sz. kemence anyagához hasonló cserépbogrács-töredékek kerültek elő.

A 3. sz. árok kemencéi (6., 7., 8., 9. sz. kemencék) ugyancsak szabadban levő földbevájt kemencék erősen lepusztult maradványai. Leletanyagot nem tartalmaztak, mindössze a 7. sz. kemence alsó tapasztási

rétégeből kerültek elő XI–XIII. századi edénytöredékek.

Az épületek között és az úttest alatt tovább húzódik az avar temető, s az Árpád-kori település is. Az SMMI 1979-ben módszeres feltárást tervez a területen. Szeretnénk meghatározni a temető nagyságát, valamint megkeresni az Árpád-kori település templomát és temetőjét. Reméljük, hogy a leletmentés során szerzett megfigyeléseinket pontosíthatjuk és gazdagíthatjuk a feltárás során.

Bárdos Edith

AN AVAR CEMETRY AND A SETTLEMENT FROM THE ARPADIAN AGE IN PUSZTABERÉNY

At the autumn of 1978 in Pusztaberény – a little village near to Fonyód – some graves of an Avar cemetery came to light by canal-building.

Because of the importance of working it was impossible to stop the building, so we could only to rescue the graves. We excavated 37 Avar graves and the remains of 9 chimney from the Arpadian age. One of them was a clay-fire-grate, inside of it a lot of clay-kettles.

Among the 37 graves of the Avar cemetery there were 16 graves with horse-skull, on the left side of the skeleton, with the same orientation. More than the half of the graves was disturbed, among the bones

we found some remains of clay-vessel from the Arpadian age. It can be laid down as fact that it was a custom to take a clay vessel to the head or feet of the dead in the using-time of the Avar cemetery. We could observed bones of chicken and cattle in the graves. By the furniture of the graves we can say that this cemetery is rather similar to the Avar cemetery of Ürböpuszta. (with its tamper plates). Only one grave had cast belt-mounts.

In the X–XI. century to the territory of the Avar cemetery a Hungarian population was settled. Probably the Avar cemetery was not using at that time, when the settlement of Berény was settled here.

E. Bárdos